

วิจารณ์หนังสือ

นารีวิปลาส: ตัวตนผู้หญิง(ประหลาด)ในรัฐจิตเวชสมัยใหม่. เขียนโดย บุณทริกา พวงคำ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2567.

บทวิจารณ์โดย ศรัทธาทิพย์ ถมมา*

การศึกษาประวัติศาสตร์ของผู้หญิงไทยดูจะเป็นเรื่องใหม่ต่อวงการประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะประวัติศาสตร์แบบฉบับ “กระแสหลัก” ที่ผ่านมามักให้ความสำคัญกับชนชั้นนำเพศชายเป็นหลัก อีกทั้งมีการสร้างคำอธิบายของความเปลี่ยนแปลงภายใต้อำนาจและมีและบุญญาธิการของพวกชนชั้นนำอีกด้วย ทั้งนี้ในอีกด้านหนึ่ง การศึกษาประวัติศาสตร์ “กระแสรอง” ก็มักจะเป็นคำตอบหรือคำอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นไปได้มากกว่า เพราะการศึกษาดังกล่าวจะเน้นศึกษาสิ่งที่เป็นบริบททางสังคมและเงื่อนไขต่างๆ ที่อนุญาตให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น รวมถึงเปิดเผยการอำพรางข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์กระแสหลัก นอกจากนี้ยังช่วยเปิดพื้นที่ในการสร้างประวัติศาสตร์ของชนเบื้องล่างมากขึ้น ซึ่งได้ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นศึกษาเพื่อช่วยให้ “ตัวแสดงทางประวัติศาสตร์” เหล่านี้ได้มีพื้นที่ในการบอกเล่าเรื่องราวของตน

อย่างไรก็ตามเรื่องราวของ “ผู้หญิง” ก็ยังเป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงน้อย และหากเป็นเรื่องของ “ผู้หญิง “บ้า” ในงานจิตเวช” ก็ยิ่งจะเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับการศึกษา ถึงกระนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์ของผู้หญิงกับภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจ เพราะสามารถทำให้เห็นภาพการปฏิสัมพันธ์ของอำนาจอย่างกับงานจิตเวช อีกทั้ง การศึกษาการสร้างตัวตนหรือบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงอาจไม่ได้เป็นเพียงแค่การสร้างขึ้นด้วยตัวของผู้หญิงเองเท่านั้น แต่มันมีความซับซ้อนมากกว่าที่จะมองเห็น ซึ่งในบางครั้งตัวตนของผู้หญิงก็เกิดจากการประกอบสร้างของผู้ชายอีกด้วย ทั้งนี้จิตเวชสมัยใหม่ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุม และสร้างการรับรู้ของคนในสังคมถึงความปกติและไม่ปกติทางจิตของหญิง หรือแม้กระทั่งภาษาและปฏิบัติการเหล่านี้ยังไปสร้างสถานภาพความเป็นหญิง แม่ และเมีย ที่ส่งอิทธิพลทางความคิดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีบทบาทต่อความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงในสังคมไทย

* นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หนังสือ *นารีวิปลาส: ตัวตนผู้หญิง(ประหลาด)ในรัฐจิตเวชสมัยใหม่* โดยบุณทริกา พวงคำ เป็นหนังสือที่ทำให้เกิดความเข้าใจงานประวัติศาสตร์ในด้านจิตเวช งานเขียนดังกล่าวนี้ได้ออกไปถึงเรื่องราวของผู้หญิงในประวัติศาสตร์ในแง่ของความบ้า ซึ่งมีผลที่นำไปสู่การสร้างคำอธิบายและตัวตนของความเป็นหญิงในสังคมไทย อีกทั้งยังเน้นการอธิบายผ่านช่วงทศวรรษ 2500 เป็นหลัก ซึ่งเป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยหลายๆ ด้านพร้อมกัน ทั้งนี้ช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นหมุดหมายสำคัญของงานจิตเวชสมัยใหม่ของไทยอีกด้วย นอกจากนี้หนังสือดังกล่าวยังได้ใช้ขอบเขตของการศึกษาที่เน้นไปที่หลักฐานทางการแพทย์หรือคำวินิจฉัยของผู้เชี่ยวชาญทางจิตเวช ทำให้เห็นภาพรวมของการทำงานของภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชได้อย่างชัดเจน ซึ่งภายในหนังสือเล่มนี้มีจำนวนทั้งหมด 8 บท มีเนื้อหาที่สอดคล้องในการอธิบายรัฐจิตเวชสมัยใหม่ในสังคมไทยกับผู้หญิง ดังนี้

บทที่ 1 *บทนำ* กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ว่าด้วยผู้หญิงกับการเจ็บป่วยทางจิต โดยกล่าวถึงงานศึกษาหลายชิ้นในอดีต ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและสร้างตัวตนของผู้หญิงในทางจิตเวช อีกทั้งยังได้กล่าวถึงการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นในสังคมตะวันตกที่เริ่มมาตั้งแต่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 ซึ่งมีการกล่าวถึงผู้ที่ศึกษาและเขียนงานมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเนลลี บลาย (Nellie Bly) ที่จุดประเด็นเรื่องของผู้หญิงกับการเจ็บป่วยทางจิตในงานวรรณกรรม งานเขียนของฟิลลิส เชสเลอร์ (Phyllis Chesler) ในด้านมานุษยวิทยาและประวัติศาสตร์ และในขณะเดียวกัน อีเลน โชวอลเตอร์ (Elaine Showalter) ก็ได้อธิบายว่าความเจ็บป่วยทางจิตของผู้หญิงที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและความเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ด้านจิตเวช

อย่างไรก็ตาม งานเขียนของฮิลารี เอลเลน (Hilary Allen) และโจน บัสฟิลด์ (Joan Busfield) ก็ได้เสนอว่าการศึกษาจิตเวชกับเพศควรศึกษาการให้ความหมายในการเจ็บป่วยทางจิตในแบบทางการปกติและแบบองค์การอนามัยโลก ทั้งนี้บทที่ 1 นี้ก็ยังได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ว่าเป็นการศึกษางานเขียนจิตเวช จิตวิทยา และสังคมสงเคราะห์ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของแนวคิดที่ว่าด้วยความรู้ด้านจิตเวชที่มีต่อเรื่องเพศในสังคมไทย

บทที่ 2 “*ความบ้า*” และจิตเวชในสังคมไทย ทศวรรษ 2430-2490 กล่าวคือ ในช่วงยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น เกิดการสร้างบรรทัดฐานที่ว่าด้วย “ความศิวิไลซ์” ขึ้นจนเป็นเหตุให้เกิดการแยกคนผิดปกติออกจากพื้นที่ปกติ และเกิดการเปลี่ยนโอนอำนาจจากการดูแลคนเสียจริตจากครอบครัวไปสู่การดูแลของรัฐ เกิดการตั้งโรงพยาบาลรักษาคนเสียจริตเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2432 ซึ่งเป็นการแยกคนที่ไร้ประโยชน์ผ่านกลไกทางการแพทย์ แต่ในเวลานั้นมีการใช้

ความรุนแรงและสุขอนามัยที่แย่ ซึ่งในเวลาต่อมาก็เกิดโรงพยาบาลแห่งใหม่ขึ้นใน พ.ศ.2455 โดยเริ่มมีการใช้การจัดการอย่างมีมนุษยธรรมมากขึ้น

ทั้งนี้การระบุโรคแบบตะวันตกได้เข้ามาในช่วงทศวรรษ 2540 ซึ่งแพทย์ได้อาศัยตำราโรคจิตฉบับภาษาอังกฤษพร้อมกับการได้รับอิทธิพลของลัทธิดาร์วินจากตำราดังกล่าว ทำให้ความเข้าใจการวินิจฉัยเป็นเรื่องของอวัยวะ พันธุกรรม และสภาพแวดล้อมที่บกพร่อง อย่างไรก็ตามก็เกิดความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความรู้จิตเวชสมัยใหม่ในช่วง พ.ศ.2475 จนถึงทศวรรษ 2480 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของสรีรวิทยาจิตที่บ่งบอกความผิดปกติทางจิตว่าไม่ได้เกิดจากแค่เพียงจิตใจ แต่ยังรวมถึงเรื่องกิจวัตรประจำวันของคนทั่วไปอีกด้วย ทำให้เส้นแบ่งของความปกติและผิดปกติเลือนลาง ปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิดคำอธิบายที่ว่าความผิดปกติทางจิตเป็นเรื่องของพฤติกรรมและปัจเจกบุคคล อีกทั้งปัญหาดังกล่าวถูกทำให้เป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องแก้ไข ยิ่งไปกว่านั้น อิทธิพลความรู้สมัยใหม่ในเรื่องของจิตวิทยายังส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายในการสร้างชาติในช่วงของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ถือว่าชาติกับจิตใจของพลเมืองเป็นสิ่งเดียวกัน ถึงกระนั้นงานจิตเวชในช่วงทศวรรษดังกล่าวกลับไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพราะภาวะสงครามที่ส่งผลทำให้งบประมาณขาดแคลน จนหลังจากสงครามสิ้นสุดลง งานจิตเวชก็ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสหรัฐอเมริกา และทำให้งานจิตเวชกลับมาดำเนินงานและพัฒนาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 3 ร่างกายและการเจ็บป่วยทางจิตของผู้หญิงในสังคมไทยก่อนทศวรรษ 2500 ในบทนี้แบ่งประเด็นออกเป็น 3 เป็นหลักๆ ดังนี้ *ประเด็นแรก*กล่าวถึงการวิเคราะห์ความรู้เรื่อง การเสียชีวิตของผู้หญิงไทยในพุทธศตวรรษที่ 25 ว่าเป็นเรื่องของต่อมโลหิตบริเวณมดลูกที่ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่มากพอ *ประเด็นที่สอง*เป็นเรื่องของการเชื่อมโยงระหว่าง การเจ็บป่วยทางจิตของผู้หญิงกับระบบสืบพันธุ์ กล่าวคือ การบอกว่าระดูของผู้หญิงอาจส่งผลต่ออาการผิดปกติของเส้นประสาททำให้เกิดการเสียชีวิตได้ ซึ่งการนำความรู้ไปใช้กันอย่างผิดๆ ก็ทำให้โรคของผู้หญิงเกิดจากมดลูกไปเสียหมด และ*ประเด็นสุดท้าย*แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของความรู้ที่สร้างตัวตนให้ผู้หญิงในยุคสร้างชาติทศวรรษที่ 2480 ซึ่งได้พูดถึงศีลธรรมแบบใหม่ที่อธิบายผู้หญิงว่า ผู้หญิงเป็นคนอ่อนแอทั้งร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยเฉพาะสมัยรัชกาลที่ 6 และเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2470 เรื่องเพศกลายเป็นสิ่งที่สร้างตัวตนและกรอบศีลธรรมของผู้หญิงในขณะเดียวกัน ในยุคสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้หญิงได้รับการยกย่องในฐานะผู้ให้ศีลธรรม มารยาท และอุปนิสัยแก่พลเมืองในชาติ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับปรุงวัฒนธรรมครอบครัวเพื่อให้ผู้หญิงรู้สึกมีความสุข ปลอดภัย และมีจิตใจดี สมกับการเป็นแม่ที่กำลังสร้าง

พลเมืองที่มีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจของชาติ ซึ่งเทคนิคทางจิตเวชถูกนำมาใช้ในยุคจอมพล ป. เป็นอย่างมาก ถึงกระนั้นในยุคสร้างชาติ “แม่” ก็ถูกกำหนดผ่านจำนวนลูกมากกว่าคุณภาพของแม่ที่ดี เพราะยุคนี้นับหลักการในการเพิ่มจำนวนประชากรของประเทศ

บทที่ 4 *สงครามเย็นกับการพัฒนาองค์ความรู้จิตเวชสมัยใหม่ยุคพัฒนา* ในบทนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ประเด็น กล่าวคือ *ประเด็นแรก* เป็นการทำความเข้าใจกับอิทธิพลของสงครามเย็นที่มีต่อความรู้ด้านจิตเวชศาสตร์และจิตวิทยาในประเทศไทย มีการกล่าวถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ทำให้ความรู้จิตเวชสมัยใหม่เข้ามาสู่สังคมไทย ซึ่งยุคสมัยนี้วิทยาศาสตร์มีบทบาทในการอธิบายเรื่องพฤติกรรมวิกลจริตว่าเป็นการแสดงออกของโรค อีกทั้งความเปลี่ยนแปลงของสังคมยังถูกนำมาอธิบายเกี่ยวกับการเจ็บป่วยทางจิตอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อเสริมสร้างสุขภาพจิตชุมชนในช่วงทศวรรษ 2500 และมีการบรรจุเข้าไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4

ขณะที่ *ประเด็นที่สอง* กล่าวถึงการทำงานของความรู้จิตเวชสมัยใหม่ที่อธิบายความเป็นปัจเจกบุคคล ในขอบเขตของปัญหาผ่านการจำแนกและจัดประเภทเป็นรูปแบบตัวเลขรวมถึงผ่านภาษาสุขภาพจิต การจำแนกดังกล่าวได้ใช้วิทยาศาสตร์เป็นฉากหน้าที่ซ่อนความลำเอียงในการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญกรณีความผิดปกติของผู้หญิง ซึ่งก็ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าในช่วงทศวรรษ 2500 ความรู้จิตเวชสมัยใหม่ยังคงขับเคลื่อนความแตกต่างทางด้านความผิดปกติของจิตระหว่างชายกับหญิง อีกทั้งยังเป็นการเข้ามาตั้งปัญหาใหม่ให้ผู้หญิงและลดทอนความซับซ้อนให้เหลือเพียงเรื่องทางกายภาพ

บทที่ 5 *ผู้หญิงกับความผิดปกติทางจิตใจในความรู้จิตเวชไทยสมัยใหม่ ทศวรรษ 2500-2520* กล่าวถึงบทบาททางเพศกับการเจ็บป่วยทางจิตในสังคมไทยช่วง ทศวรรษ 2500 ที่สะท้อนออกมาจากภาษาและการปฏิบัติการของจิตเวชสมัยใหม่ ทั้งนี้เพศหญิงยังถูกอธิบายอาการเจ็บป่วยทางจิตว่ามีสาเหตุหลักมาจาก “มดลูก” และ “ประจำเดือน” ซึ่งการเจ็บป่วยทางจิตของผู้หญิงยังส่งผลต่อการกำหนดศีลธรรมความเป็นแม่ของผู้หญิงตามมาอีกด้วย หากหญิงใดที่บกพร่องในการเป็นแม่ที่ดีก็มักจะถูกคำอธิบายทางจิตเวชนิยามว่าเป็นบ้า

ทั้งนี้ บทนี้ยังได้กล่าวถึงอิทธิพลทางทฤษฎีจิตวิเคราะห์ซึ่งเข้ามาในสังคมไทย พร้อมกับการเข้าไปทำงานร่วมกับจิตเวช และทำให้เกิดคำอธิบายความผิดปกติทางจิตใจภายใต้ทฤษฎีการกดเก็บทางเพศที่เชื่อมอยู่กับบิมอติปัส นำไปสู่การทำความเข้าใจของประชาชนทั่วไปว่าอาการฮิสทีเรียคือ “โรคอยากมีผัว” และได้นำไปสู่การสร้างกรอบศีลธรรมเพื่อวางกรอบความเป็นผู้หญิงดีหรือชั่วในสังคมไทย ยิ่งไปกว่านั้น ศีลธรรมเรื่องเพศก็ยังถูกเชื่อมไปกับคนที่รักร่วมเพศ

และทำให้เกิดคำอธิบายทางจิตเวชว่าเกิดจากปมเอติปัสและปัญหาสังคมในวัยเด็ก ทั้งนี้ แม้ว่าด้านจิตเวชสมัยใหม่จะวางตัวเป็นกลาง แต่สุดท้ายก็ยังพบความเหลื่อมล้ำที่ปฏิเสธไม่ได้ ศีลธรรมทางเพศก็ยังเป็นส่วนที่สอดแทรกเข้าไปยังความรู้จิตเวชสมัยใหม่และนำไปอธิบายความเป็นหญิงตั้งแต่ทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา

บทที่ 6 ความรักความอบอุ่นในครอบครัว: ปัญหาทางจิตใจของเด็กที่เชื่อมโยงอยู่กับผู้หญิง ทศวรรษ 2500-2520 เป็นบทที่ว่าด้วย การให้ความสนใจของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชที่มองปัญหาในสวนจิตใจของเด็กกว่าเป็นปัญหาระดับชาติในยุคพัฒนา ซึ่งเด็กในยุคนี้ต่างถูกคาดหวังจากสังคมเป็นอย่างยิ่งว่าจะต้องเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและรับช่วงต่อจากผู้ใหญ่ในสังคม เหตุนี้เด็กจึงต้องถูกเข้าไปจัดการ ควบคุม และขัดเกลากิจกรรมให้เหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้ เรื่องของสภาวะจิตใจเด็กในงานจิตเวชก็ได้สร้างคำอธิบายสำเร็จรูปว่าด้วยเด็กเกเร ที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมว่าเป็นเด็กที่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวไม่มากพอ “ครอบครัว” เลยถูกทำให้เป็นสถาบันหลักของเด็ก และถูกคาดหวังจากสังคมและภาครัฐมากขึ้น จึงทำให้งานจิตเวชในสังคมไทยก็ได้เกิดคำที่เรียกว่า “ครอบครัวอบอุ่น” อีกทั้งยังได้กลายเป็นทศนะที่กำหนดให้ครอบครัวจะต้องดูแลบุตรหลานให้ดี นอกจากนี้ในประเด็นดังกล่าว ยังส่งผลต่อการกำหนดบทบาท และเน้นย้ำให้เพศหญิงจะต้องเป็นแม่ที่จะต้องให้ความอบอุ่น พัฒนาอารมณ์ จิตใจ และสุขภาพเด็กให้มีความสุขสมบูรณ์ ทั้งนี้ความสำคัญของแม่ต่อเด็กยังเป็นการกำหนดสถานะความเป็นหญิงตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา

บทที่ 7 สุขภาพจิตผู้หญิง: หัวใจของสุขภาพจิตเด็กและสุขภาพจิตครอบครัว ทศวรรษ 2500-2520 ในส่วนนี้เป็นการขยายความจากบทที่ 6 บทนี้พยายามชี้ให้เห็นว่าในช่วงยุคพัฒนาหน่วยงานภาครัฐรวมไปถึงงานจิตเวชสมัยใหม่ในสังคมไทยได้ให้การส่งเสริมเรื่องของสภาวะจิตของผู้หญิงเป็นอย่างมาก ภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชได้ให้คำแนะนำและความรู้แก่แม่ เกิดคำอธิบายที่ว่าแม่คือส่วนหลักในการกำหนดชะตาชีวิตของลูก เหตุนี้สุขภาพจิตของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จึงสำคัญ ซึ่งต้องใส่ใจตั้งแต่อยู่ในท้อง

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตเวชในช่วงเวลาดังกล่าวก็ยังส่งผลต่อคำอธิบายว่าด้วย “มดลูก” ซึ่งตอนนี้ไม่ใช่แค่สิ่งที่ใช้ระบุโรคทางจิตของผู้หญิงเพียงเท่านั้น แต่กลับกันอวัยวะดังกล่าวยังได้สร้างตัวตนและความภาคภูมิใจแก่ผู้ให้กำเนิด นอกจากนี้ในทศวรรษดังกล่าวครอบครัวยังเป็นส่วนหนึ่งในการถูกนำมาอธิบายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการพัฒนาเด็ก ซึ่งได้กลายเป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิกในครอบครัวให้มีลักษณะเฉพาะมากขึ้น และท้ายที่สุดแล้วบทนี้ยังอธิบายเพิ่มเติมว่า จิตเวชนั้นได้แทรกตัวเข้าไปยังส่วนต่างๆ ของสังคม และ

ได้สร้างนิยามผู้หญิงปกติตามแบบสังคมไทยทั้งเก่าและใหม่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านการทำงานของภาษาและปฏิบัติการจิตเวชสมัยใหม่

บทที่ 8 บทสรุป เป็นการสรุปภาพรวมของหนังสือ *นารีวิปลาส ตัวตนผู้หญิง (ประหลาด) ในรัฐจิตเวชสมัยใหม่* อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญต่อการศึกษางานจิตเวชในเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงการเขียนที่มีข้อจำกัดหลายประการซึ่งไม่สามารถศึกษาได้ครอบคลุมทุกประเด็น แต่ถึงกระนั้น ในบทสรุปผู้เขียนก็ได้ให้ข้อเสนอแนะและประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ ในการนำไปต่อยอดในการสร้างการรับรู้ อีกทั้งเป็นการหาคำตอบของการทำงานของความรู้ในเชิงอำนาจที่ไม่ใช่แค่เพียงในงานจิตเวชเท่านั้น แต่กลับกัน “อำนาจ” มีอยู่ทุกที่ซึ่งแทรกซึมทุกส่วนในสังคมไทย และยิ่งฝังรากลึกตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

โดยสรุป งานเขียนดังกล่าวได้ช่วยขยายองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์รัฐจิตเวชสมัยใหม่ในสังคมไทย งานเขียนนี้ยังช่วยทำให้เห็นสภาพบริบททางสังคมในช่วงเวลานั้น ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความเปลี่ยนแปลงผ่านของระบบการรักษารัฐไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานจิตเวช ทั้งนี้งานจิตเวชสมัยใหม่ก็ได้กลายเป็นนัยแฝงอย่างหนึ่ง ในการสร้างการกดทับผู้หญิงให้ถูกทำให้อยู่ในกรอบ รวมไปถึงการสร้างตัวตนทางเพศที่ผ่านภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวช อีกทั้งได้กลายเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ของการทำความเข้าใจโรคของผู้หญิงกับความบ้าอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ไม่ได้ปรากฏในหนังสือหรือปรากฏอยู่บ้างแต่ไม่ได้เป็นเนื้อความหลักในงานเขียน ซึ่งผู้วิจารณ์มองว่าควรมีการขยายประเด็นเพิ่มเติม คือ 1) ประเด็นที่สืบเนื่องมาจากเรื่องของการสร้างตัวตนและสถานภาพของความเป็นหญิง นั่นคือเรื่องของการต่อต้านและต่อรอง ทั้งนี้การทำงานของภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชที่ทรงอิทธิพลการควบคุมกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้หญิงเป็นอย่างมาก การกระทำที่เป็นการกดทับความเป็นหญิงผ่านระบบชายเป็นใหญ่ สิ่งที่จะตามมาคือ อารมณ์ความรู้สึกที่ไม่พอใจและตั้งคำถามกับอำนาจดังกล่าว ซึ่งก็มีกลุ่มนักสตรีนิยมได้ออกมาตอบโต้ตามที่หนังสือเขียน แต่กระนั้น การต่อต้านของผู้หญิงในสังคมไม่ได้มีเพียงเท่านั้นอย่างแน่นอน ซึ่งวิธีการในการแสดงออกก็อาจมีทั้งทางตรงหรือการแสดงทางอ้อมได้เช่นกัน อีกทั้งควรจะศึกษาว่าการที่ผู้หญิงถูกภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชที่ไปสร้างตัวตนให้กับพวกเขาเหล่านั้น ได้นำไปสู่การต่อรองทางอำนาจกับวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่อย่างไร การที่ขยายส่วนนี้จะช่วยทำให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้นในการต่อสู้เพื่อสร้างพื้นที่ของผู้หญิงหรือการพยายามสร้างกรอบของตัวเองผ่านวิธีคิดแบบความเป็นหญิง

2) ประเด็นต่อมาเป็นเรื่องของการขยายความในส่วนของภาษาและปฏิบัติการจิตเวชสมัยใหม่ในปัจจุบันมีท่าทีเป็นอย่างไรต่อบริบททางสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป หรือในส่วนตัวกล่าวได้นำไปสู่การสร้างตัวตนผู้หญิงแบบใหม่อยู่เรื่อยๆ หรือไม่ เพราะในหนังสือบอกเล่าเรื่องราวช่วงทศวรรษ 2500 เป็นแกนหลัก อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้วิจารณ์สนใจต่อนั้นคือ บทบาทของงานจิตเวชที่พูดถึงเรื่องของความบ้าในตัวตนผู้หญิงในปัจจุบันเป็นอย่างไร ซึ่งเงื่อนไขทางสังคมเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของ “ครอบครัว” ที่สังคมปัจจุบันครอบครัวเดียวเป็นส่วนหลักของสังคมไทยไปโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งนี้ “ครอบครัวเดียว” ก็เริ่มก่อร่างมาตั้งแต่ช่วงเดียวกับยุคจิตเวชสมัยใหม่

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันครอบครัวเดียวมีเพิ่มสูงขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่า “เป็นกันทุกครอบครัว” เพราะความเป็นชนบทที่เป็นภาพแทนของ “ครอบครัวขยาย” ได้สูญหายไปหมดแล้ว ทั้งนี้ภาษาและปฏิบัติการทางจิตเวชเข้าไปมีบทบาทอย่างไรกับครอบครัวเดียวเหล่านี้ อีกทั้ง ความเป็นแม่ที่รัฐเคยสร้างคำอธิบายที่บ่งบอกผู้หญิงจำเป็นต้องเลี้ยงดูบุตรหลานให้เติบโตทั้งร่างกาย และจิตใจในปัจจุบันเป็นอย่างไร เนื่องจากผู้หญิงบางคนในปัจจุบันก็อาจเป็นหัวหน้าครอบครัวแทนผู้ชาย การดูแลบุตรหลานอาจถูกตักทวงให้ไปอยู่กับญาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แน่นอนว่ากระทบต่อคำอธิบายทางจิตเวชเรื่องแม่ที่ดี ทั้งนี้การหาคำตอบว่ารัฐจิตเวชสมัยใหม่ยังมีการสร้างคำอธิบายใหม่ ปรับปรุง หรือทำให้กลมกลืนต่อระบบสังคมไทยหรือไม่ ดูเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อหาคำตอบต่ออย่างยั่งยืนในอนาคต

3) ประเด็นสุดท้ายเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากเรื่องเพศสภาพที่มีการกล่าวถึงเล็กน้อยในหนังสือ คือการศึกษาภาษาและปฏิบัติทางจิตเวชที่ว่าด้วยคนกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้ในกรณีดังกล่าว ก็การศึกษาในส่วนที่ว่ารัฐจิตเวชได้ให้คำอธิบายกลุ่มคนเหล่านี้ว่ามีความผิดปกติทางจิตอย่างไร แล้วท้ายที่สุดพวกเขาเหล่านี้ถูกสร้างสถานะหรือตัวตนเช่นเดียวกับผู้หญิงในสังคมเหมือนกันหรือไม่ ถึงกระนั้น ในประเด็นดังกล่าวอาจจะต้องนำมาขยายเป็นอีกส่วนน่าจะเหมาะสมกว่า เพราะจะได้มีความไม่ทับซ้อนกัน ในเนื้อหาและเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ในท้ายที่สุดแล้ว การศึกษาประวัติศาสตร์ในเรื่องราวต่างๆ ของผู้หญิง โดยเฉพาะในหัวข้อ “ความบ้า” หรือทางการแพทย์ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ แต่ในทางกลับกันก็ยังเป็นสิ่งที่มีความท้าทายอย่างยิ่ง ทั้งในเรื่องของหลักฐานที่ทางผู้เขียนได้กล่าวในหนังสือว่ามีอยู่อย่างจำกัด ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดหลายประการกลายเป็นสิ่งที่ทำให้งานเขียนดังกล่าวมีความไม่สมบูรณ์ แต่ความไม่สมบูรณ์นี้กลับกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดเผยตัวตนของผู้หญิงมากขึ้น ผู้หญิงที่ไม่

เคยได้รับความสำคัญในประวัติศาสตร์ ก็ได้ถูกเปิดเผยและสร้างพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของ
สามัญชน หนังสือ นาวีวิปาส ตั๋วคนผู้หญิง(ประหลาด)ในรัฐจิตเวชสมัยใหม่ เป็นก้าวแรกที่สำคัญ
ที่จะนำไปสู่การเขียนงานประวัติศาสตร์ของผู้หญิง ในประเด็นต่างๆ อีกมากมาย ซึ่งจะ
กลายเป็นพื้นที่และโอกาสให้เสียงของผู้หญิงได้มีพลังเพียงพอกับผู้ชาย

หนังสือเล่มนี้ยังเป็นพื้นที่ในการเปิดมุมมองในการอ่านงานใหม่ๆ ที่ประวัติศาสตร์
กระแสหลักไม่ได้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมา โดยหนังสือเล่มนี้จะกลายเป็นส่วนสำคัญต่อการอธิบาย
เหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มองเห็นจากบริบทต่างๆ อีกทั้ง ยังจะช่วยสร้างการ
รับรู้ต่อประชาชน และทำให้เกิดมโนทัศน์ใหม่ที่สามารถนำไปตอบโต้กับสิ่งที่กดทับการทำความเข้าใจ
เข้าใจต่ออดีตของผู้คนทั่วไป ควรกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์กับบริบทเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน
ไม่ได้ในการสร้างคำตอบหรือคำอธิบายความเปลี่ยนแปลง การคิดแบบดังกล่าวจะช่วยทำให้
เข้าใจสถานการณ์ได้มากขึ้น เปิดเผยความเป็นจริงที่ถูกปิดบัง และไม่ถูกครอบงำจากความเป็น
ชาตินิยม หนังสือเล่มนี้นับเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจต่อการต่อยอดการมองประวัติศาสตร์อย่างมี
บริบท และการมุ่งเน้นที่จะศึกษาเรื่องของสามัญชนและเพศอื่นๆ ให้หลากหลายมากขึ้น เพราะ
เรื่องราวของสามัญชนคือเรื่องราวที่ใกล้ชิดกับคนทั่วไป และช่วยทำให้เข้าใจรากเหง้าของตนเอง
ทั้งยังมีส่วนในการสร้างบทสนทนาที่ไม่รู้จักในประวัติศาสตร์ของคนที่ถูกกลืนจากประวัติศาสตร์
กระแสหลักของไทย